

“Затверджую”
Проректор по навчальній роботі
(декан факультету)
_____ 200 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

З теоретичної фонетики англійської мови
для спеціальності 6. 030500 «Мова та література»

факультет романо-германської філології

кафедра англійської філології

курс III

семестр VI

Практичні заняття 18 (год.)

Іспит V

Всього годин 54

Самостійна робота
36 (год.)

Укладач: доц. Нізамутдінов Ф.М.

2004-2005 н.р.

Робоча програма складена на основі “Типової програми з теоретичної фонетики англійської мови”.

Індекс: 6. 030500

Робоча програма обговорена на засіданні кафедри англійської філології

“ ” _____ р.

Завідуючий кафедрою _____

Схвалено радою (методичною комісією) _____

(факультету інституту)

“ ” _____ р.

Голова _____
(підпис)

Методичні вказівки про складання робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма складається з кожної дисципліни, що викладається на кафедрі. Вона складається з п'яти розділів. У першому розділі конкретизуються стосовно до спеціальності мета і завдання дисципліни, встановлені типовою навчальною програмою.

У підрозділі “Мета викладання дисципліни” коротко характеризується предмет вивчення та його місце в системі підготовки вчителя даного профілю.

Завдання вивчення дисципліни розкриваються на основі викладу вимог до знань і навичок, якими повинні оволодіти студенти. Вимоги до знань доцільно сформулювати окремо, звернувши особливо увагу на реалізацію вимог до підготовки кадрів, встановлених у кваліфікаційній характеристиці.

Перелік дисциплін і розділів (тем), засвоєння яких необхідне студентам для вивчення даної дисципліни, складається на основі робочих програм з цих дисциплін, що використовуються у ВУЗі.

У другому розділі розкривається зміст типової програми з урахуванням результатів розвитку науки, техніки, культури та виробництва за період, що пройшов після її затвердження.

Весь зміст дисципліни слід розбити на теми, що охоплюють логічно завершений матеріал, визначити обсяг кожного з видів аудиторних занять, мета і завдання їх проведення, розподіл за семестрами з урахуванням специфіки денної та заочної форм навчання. Тому цей розділ складається для денної та заочної форми навчання окремо.

Третій розділ “Навчально-методичні матеріали з дисципліни” розробляється на всю дисципліну в цілому. У список основної літератури слід, керуючись типовою учбовою програмою, вносити нові видання основних підручників та навчальних посібників з урахуванням їх наявності в бібліотеці інституту. Перелік літератури складається послідовно з єдиною нумерацією.

У перелік наочних та інших посібників, методичних вказівок і методичних матеріалів до “технічних засобів навчання” необхідно включати назви тільки тих теле- та кінофільмів (фрагментів), діафільмів, комплектів діапозитів та плакатів, контролюючих і демонстраційних установок, використання яких передбачене методичною концепцією викладання, що реалізується на кафедрі.

Четвертий розділ “Навчально-методична карта дисципліни” складається на основі розділів 2 і 3 робочої програми окремо для денної та заочної форм навчання.

У графі 1 вказуються номери тижнів, які послідовно відраховуються від початку нового року. У графі 2 проставляються номери тим відповідно до їх нумерації, встановленої в розділі 2. У графі 3 вказуються питання з теми, які розкриваються на кожній конкретній лекції.

У графах 4, 5, 6, 7 вказуються номери методичних матеріалів ТЗН та наочних посібників, рекомендованих при використанні в проведенні кожного навчального заняття з теми. У графі 8 відбиваються завдання, призначені для самостійного виконання студентами з кожної теми дисципліни. У цій графі проставляються номери підручників, навчальних посібників, методичних та інших матеріалів, наведених у розділі 3 робочої програми, з указанням їх розділів, параграфів, сторінок, номерів вправ, завдань та інших пояснень, необхідних для точного визначення обсягу самостійної роботи студентів.

У графі 9 вказуються планові витрати часу (в годинах на виконання завдань для самостійної роботи студентів). Сума годин, вказаних в цій графі, повинна відповідати обсягу часу, відведеному для позааудиторних занять студентів з усіх дисциплін в навчально-методичному комплексі спеціальності. У графі 10 відбиті контрольні заходи, що проводяться у конкретні тижні міжсесійного періоду з указанням використовуваних форм контролю ходу засвоєння студентами навчально-програмного матеріалу.

П'ятий розділ "Протокол узгодження робочої програми дисципліни" оформляється у вигляді таблиці, яка містить 4 графи. У графі 1 наводяться найменування дисципліни, вивчення якої спирається на дану дисципліну. У графі 2 вказуються кафедри, які забезпечують викладання цих дисциплін. Пропозиції відповідних кафедр, які корегують розділ 2 робочої програми, а також рішення, прийняте за підсумками розгляду, вносяться у графи 3 і 4.

Робочі навчальні програми повинні щорічно (не пізніше 1 липня) обговорюватись на засіданнях кафедр і переглядатись або доповнюватись з урахуванням досягнень науки та практики, нових вимог до підготовки спеціалістів. Зміни та доповнення, внесені в робочу програму за підсумками її щорічного розгляду на кафедрі та перезатвердження у встановленому порядку, вказуються у додатку "Доповнення та зміни в робочій програмі".

Мета і завдання дисципліни, її місце в навчальному процесі.

1.1. Мета викладання дисципліни.

Курс теоретичної фонетики англійської мови для студентів факультету романо-германської філології є ланцюжком у подальшому формуванні та

- удосконаленні вимови англійської мови, підвищенні культури мовлення через складання понять про механізми утворення та функціонування таких фонетичних складових мовленнєвої структури як фонема, склад, фонетичне слово, акцентна та інтонаційна структури, стилі мовлення, орфоепічна норма та її варіанти від практики до теорії та від теорії до практики;
- формуванні професійного вміння аналізувати, систематизувати фонетичні явища.

Курс теоретичної фонетики також має на меті дати перевагу

- проблемним питанням теорії та практики функціонального аспекту вивчення фонетичних явищ на відміну від артикуляційного та акустичного, а також
- питанню активного заохочення студентів до наукового творчого пошуку, співпраці студентів та науковців, залученню студентів до самостійного опробування результатів реферування творчих праць провідних науковців та своїх винаходів у студентських наукових гуртках та конференціях різного рівня, співучасті у лекторській та практичній діяльності викладача.

1.2 Завдання вивчення дисципліни.

Студент 3-го курсу факультету романо-германської філології, спеціальності “Мова та література” повинен:

- розуміти механізми утворення мовлення;
- сформулювати поняття про фонетичну базу як сукупність артикуляційної та ритмічно-інтонаційної бази;
- уявити взаємодію та взаємозв'язок фонетичної бази та фонологічних правил реалізації фонем;
- розширити лінгвістичний кругозір дізнаючись про теоретичне та прикладне значення пошуків та виходів сегментної та суперсегментної фонетики англійської та рідної мов;
- вміти характеризувати фонетичні явища різного рівня щодо сучасної літературної норми вимови при тому, що ведучою її тенденцією є вільне її варіювання;
- Отже, правильний вибір та застосування фонетичних засобів у різних комунікативних сферах з теоретичним обґрунтуванням є ведучим у сучасному англійському мовленні.

**1.3. Перелік дисциплін з указанням розділів (тем),
засвоєння яких студентами необхідне для вивчення даної
дисципліни.**

<u>Соціолінгвістика та Стилїстика</u>	Мова та суспільство. Соціальна природа мовленнєвої діяльності. Культура мовлення в суспільстві. Функціональні стилі мови.
<u>Вступ до мовознавства</u>	Мова як система та структура. Поняття про визначення фонем. Фонетичний зміст складу (сила, тон, продовженість). Асиміляція та десиміляція. Наголошений та ненаголошений вокалізм. Ритм та інтонація.
<u>Граматика</u>	Речення та типи речень. Актуальне членування речень. Суперфразова єдність. Текст. Типи текстів. Комунікативна граматика.
<u>Лексикологія</u>	Поняття про слово та фонетичне слово. Проклітики та енклітики.
<u>Практика англійської мови</u>	Тематично та проблемно підібрані фонограми текстів. Учебний матеріал для фонетичного опрацювання та критичного аналізу, виявлення механізмів утворення фонетичних складових.
<u>Психологія та психолінгвістика</u>	Мова та мовленнєва діяльність. Мовленнєвий акт та психофізичні механізми мовлення.
<u>Порівняльна типологія</u>	Порівняння фонетичної системи мов (англійської, української) на рівні, парадигматики та синтагматики, орфографії, фонетико-графічних правил трансформатики, ритму та просодії.

2. Зміст дисципліни.
План лекцій
та рекомендована література

Lecture One.

Зміст лекції:	<u>К-ТЬ ГОД.</u>
1. Phonetics as a linguistic science. 2. Orphoepic norm and the choice of the teaching norm. 3. Types of literary pronunciation <ul style="list-style-type: none"> a) in Great Britain; b) in the USA; c) Canadian English pronunciation; d) Australian English pronunciation. 	2

Literature Recommended

1. A.A.Vassilyev English Phonetics (a theoretical course) M., 1970 (pp. 271-297).
2. S.F. Leontyeva A Theoretical Course of English Phonetics M., 1980 (pp. 6-11, 43-45, 206-212).
3. Л.В. Борисова. Theoretical Phonetics, Minsk, 1980 (pp.5-28).
4. Материалы всесоюзной научной конференции. Матеріали наукової конференції «Просодія тексту» М., 1992.
5. Швейцер А.Д. Различительные элементы американского и британского вариантов современного английского языка. АДД, М., 1967.
6. Шагбагова Д.А. (Shagbagova D.A.) Varieties of English Pronunciation, М., 1982.
7. Швейцер А.Д. Социальная дифференциация в английском языке в США, 1983.

Lecture two

Зміст лекції:	<u>К-ТЬ ГОД</u>
1. Speech sounds as articulatory and acoustic properties <ul style="list-style-type: none"> a) physiological and articulatory aspects; b) acoustic aspect. 2. Functional phonetics and the problem of definition of a phoneme. 3. Methods of establishing phonemes in a language. 4. Phonotactics and phonotactic patterns in English.	2

Literature Recommended

1. D. Jones The Phoneme: its Nature and Use. Cambridge, 1967.
2. A.A.Vassilyev English Phonetics (a theoretical course) M., 1970 (pp. 71-120; 134-182).
3. A.A.Vassilyev English Phonetics (a normative course) M., 1982 (pp. 11-60).
4. S.F. Leontyeva A Theoretical Course of English Phonetics M., 1980 (pp.17-30; 35-43).
5. Матеріали наукової конференції «Просодія тексту» М., 1992.
6. Трубецкой Н.С. Основы фонологии М., 1960.

Lecture three

Modification of phonemes in Connected Speech

Зміст лекції:	К-ТЬ ГОД.
1. Basic phonological rules of realisation of phonemes in speech <ul style="list-style-type: none"> a) coarticulation b) adaptation c) assimilation } articulatory transitions of vowels and consonants in English	2
2. Assimilation and its types (established and accidental).	
3. Phonetics and phonology.	

Literature Recommended

1. A.A.Vassilyev English Phonetics (a theoretical course) M., 1970 (pp. 30-32; 134-154).
2. A.A.Vassilyev English Phonetics (a normative course) M., 1982 (pp. 61-86;180-182).
3. S.F. Leontyeva A Theoretical Course of English Phonetics M., 1980 (pp.144-154; 93-104; 125-140).
4. Матеріали наукової конференції «Просодія тексту» М., 1992.
4. Roach Peter. English Phonetics and Phonology. Cambridge, 1988.

Lecture four

Syllabication (in English) and Accentuation.

Зміст лекції:	К-ТЬ ГОД.
1. Syllable as a linguistic and speech unit.	2
2. Basic syllable types and their functional characteristics.	
3. Syllable-formation and syllable-division theories.	
4. The mechanism of stress in typical stress-patterns.	

5. Stressed and unstressed vocalism.	
--------------------------------------	--

Literature Recommended

1. A.A.Vassilyev English Phonetics (a theoretical course) M., 1970 (pp. 229-257).
2. A.A.Vassilyev English Phonetics (a normative course) M., 1982 (pp. 182-183).
3. Г.П. Торсуев. Строение слога и аллофоны. М., 1975.
4. Л.В. Бондарко Опыт описания слоговой структуры. Доповідь на наукових конференціях 1982-1998 pp.
5. А.А. Борисова. Theoretical Phonetics, 1980, (pp.48-97).

Lecture five ***Intonation***

Зміст лекції:	К-ТЬ ГОД.
1. Лінгвістика тексту (Suprasegmental Phonetics and basic patterns of speech melody. Phonosemantics) <ol style="list-style-type: none"> a) the problem of intonation, its definition, stricture and function. b) Tones in English c) Scales in English 	2
2. The problem of sequence of tones.	

Lecture six

Зміст лекції: <i>Varieties of English Pronunciation</i>	К-ТЬ ГОД.-2
--	-------------

Literature Recommended

1. A.A.Vassilyev English Phonetics (a theoretical course) M., 1970.
2. A.A.Vassilyev English Phonetics (a normative course) M., 1982.
3. А.А. Борисова. Theoretical Phonetics, 1980.
4. Шахбагова Д.А. (Shakhbagova D.A.) Varieties of English Pronunciation, M., 1982.
5. Т.А.Соколова English Phonetics (a theoretical course) M., 1991, pp. 113-237.
6. Crystal D. Investigating English Style. Longmans, 1979.
7. Gimson A.S. An Introduction to the Pronunciation of E., 1988.
Improve your pronunciation (a course of lectures on BBC, 1997).
8. O'Connor J.G. Phonetics. Pinguin, 1977.

Lecture seven

Зміст лекції:	К-ть год.
1. English speech rhythm and its functions. 2. The units of rhythm. 3. The basic patterns of rhythm in verse and prose. 4. Rhythmic Organisation of English Speech continuum.	2

Literature Recommended

1. Pike K. Practical Phonetics on Rhythm Wans. Michigan, 1962.
2. Pike K. Intonation of American English, N.Y., 1962.
3. Kenyon J.S. American Pronunciation. N.Y., 1958.
4. Домашнев А.И. Интерпретация художественного текста. М., 1983.
5. Ахманова О.С. О принципах и методах лингво-стилистического исследования. М., изд. МГУ, 1966.
6. Ахманова О.С. Which English М., изд. МГУ, 1977.
7. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М. 1981.
8. Гальперин И.Р. Информативность единиц языка. М., 1974.

Lectures eight-nine

Зміст лекцій:	К-ть год.
1. Stylistic use of Intonation. The general survey of: a) Intonational peculiarities of descriptive and scientific prose; b) Intonational peculiarities of newspaper style; c) Intonational peculiarities of poetry and tales; d) Intonational peculiarities of conversational style. 2. Sociolinguistic differentiation of English intonation. 3. General considerations on Styles of Pronunciation and Stylistic use of Intonation.	4

Literature Recommended

1. Шевченко Т.И. Социолінгвістическа дифференція англійського произношення М., 1990.
2. Шахбагова Д.А. (Shakhbagova D.A.) Varieties of English Pronunciation, М., 1982.
3. Sokolova M.A. English Phonetics (a theoretical course). М., 1991.
4. Фоностилистика англійського язика (учебное пособие) (сост. А.М. Антипова) М., 1981.

2.1 План семінарських занять

№	Тематика	К-ТЬ ГОД.
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Phonetics as a science and its branches. Phonetics and Phonology. Morphology. 2. The phoneme and its functions. Classification of variants of phoneme. 3. The system of phonological oppositions in English. 4. The distinctive feature theory. 5. The hierarchy of phonological units. 	2
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Types of transcription. 2. Phonotactic possibilities of English. 3. Syllable as a phonetic and phonological unit. Syllable-forming theories. Types of syllables. 4. Word-accent as a component of the phonetic structure of a word. Function of word-stress. Word-accentuation theories and basic stress-patterns of english words. 5. Utterance-stress. Distribution of stress in an utterance. Function of stress in discourse. 	2
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. System of English intonation. Structure of intonation on the acoustic and perceptual levels. Functions of intonation. 2. Intonation-group as a meaningful unit. Components of intonation. Types of intonation groups. 3. Temporal component and pausation in the structure of english intonation. 4. Intonation in prose and poetry. 	2

Питання до екзамену з теоретичної фонетики.

1. The low level scale, its function.
2. Accidental / special rise, its functions.
3. The descending stepping scale, its functions.
4. The distribution of terminal tones in different types of utterances, their functions
5. Peculiarities of American English pronunciation in comparison with received pronunciation (General American, historical background).
6. Main prosodic features of spontaneous speech and public speaking.
7. The syllable as a phonetic and a phonological unit, types of syllables in English.
8. Phonetic styles and their classifications.
9. Intonation-group as a meaningful unit, its structure and possible types in English.
10. Intonation and prosody. Prosodic subsystems.
11. Intonation of dialogue and monologue speech.
12. Speech melody as a component of intonation. Linguistically relevant variations. Functional aspect of speech melody.
13. Speak on: Phonetics as a linguistic science and its branches.
14. Speak on the orthoepic norm of the language.
15. Speak on regional standards and variants of English.
16. Speak on the phoneme and its functions.
17. Speak on the Phonotactics as a branch of Phonetics.
18. Speak on Intonation of gratitude and appreciation in English speech communication.
19. Speak on Intonation in English business communication.
20. Speak on Intonation of poetry for children.
21. Speak on Intonation in English telephone conversation
22. Speak on Varieties in English pronunciation.

3. Самостійна робота студентів.

№ теми	Зміст роботи	К-ть год	Форма контролю
1.	1. Мова, мовлення, мовленнєвий акт. 2. Поняття про фонему та її варіанти.	6	Essays, tests
2	1. Фонема у мовленнєвому потоці. 2. Фонетична структура та система мови.	7	Essays, tests
3	1. Проблема виразного читання вголос. 2. Розбіжності у написанні та читанні вголос (Irregularities in spelling).	7	Фронтальне опитування, дискусія.
4	1. Проблеми складобудови та складоподілу на практичному рівні. 2. Акцентні структури в англійському мовленні.	6	Essays, tests
5	1. Intonation structure speech rate and rhythm in discourse. 2. Prosodic mechanism of rhythm in Ukrainian and English. 3. Intonation of story-telling. 4. Intonation of poetry for children and adults.	6	Essays, tests
6	1. Intonation of gratitude and appreciation in English. 2. Intonation of educational discourse. 3. Intonation of telephone talk.	2	Фронтальне опитування, дискусія.
7	1. Socio-linguistic factors of intonation varieties. 2. Intonation of business communication. 3. Intonation of advertisements.	2	Essays, tests
36			

